

Sieć ochotniczych straży pożarnych w diecezji płockiej

ks. Andrzej Zakrzewski

Recenzja książki

Sieć ochotniczych straży pożarnych w diecezji płockiej to najobszerniejsze z dotychczas wydanych dzieł księdza Andrzeja Zakrzewskiego – liczy ponad 400 stron – poświęconych strażom pożarnym. Dla przypomnienia, w minionych latach ukazywały się książki o tematyce straży w powiecie sierpeckim, dekanacie tłuchowskim, o zastępach strażackich w parafiach diecezji płockiej, a także publikacje dotyczące patrona strażaków, świętego Floriana i rytuału strażackiego będące pomocą liturgiczno-duszpasterską skierowaną do księży kapelanów straży pożarnych i duszpasterzy, którzy posługują wśród strażaków. Najnowsza publikacja jest rozwinięciem wydanej w 2012 r. przez Płocki Instytut Wydawniczy pracy – *Zastępy strażackie w parafiach diecezji płockiej*.



Na książkę składa się omówienie 619 Ochotniczych Straży Pożarnych z obszaru diecezji płockiej. Do stworzenia niniejszego opracowania przyczyniła się troska księdza dokumentalisty, a jednocześnie kapelana strażaków wspomnianej diecezji, o zachowanie dla potomnych wiedzy o strażackich wydarzeniach, działalności i obiektach, stanowiących ogniową infrastrukturę, zwłaszcza tych, które dziś pozostają tylko we wspomnieniach najstarszych mieszkańców.

Trzon publikacji stanowią przedstawione w sposób encyklopedyczny wiadomości dotyczące ochotniczych straży pożarnych na Północnym Mazowszu i Ziemi Dobrzyńskiej. Uszeregowane zostały one w kolejności alfabetycznej według nazw gmin, a w obrębie gmin według nazw poszczególnych wsi i wiosek. Przy każdej nocie, o ile było to możliwe do ustalenia, znajdują się szczegółowe informacje o dacie powstania danej straży, są nazwiska założycieli, rok powstania remizy, jest informacja o sztandarze – roku jego ufundowania, poświęcenia, są dane o orkiestrze, kapelmistrzach, przyznanych straży wyróżnieniach. Jest też krótka nota, zawierająca podstawowe dane o poszczególnych miejscowościach, w których strażę się znajdują, o tym do jakiej parafii należą lub o istniejących w nich kościołach czy kaplicach.

Alfabetyczny wykaz sieci straży poprzedzają rozbudowane rozdziały, w których ksiądz A. Zakrzewski nakreślił rys historyczny diecezji płockiej, opisał historie pożarów w Polsce, począwszy od XII w., aż po najnowsze dzieje, ze szczególnym uwzględnieniem dziejów pożog nawiedzających diecezję płocką i związanych z nimi strat. W publikacji znalazł się też

rozdział, w którym od najdawniejszych wieków omówione zostały przepisy dotyczące zapobiegania pożarom. Kolejne część książki dotyczą narodzin ruchu strażackiego w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem dziejów związanych z diecezją płocką. Dla badaczy kultury szczególnie cenny będzie rozdział dotyczący przejawów patriotycznej i kulturalnej działalności członków straży ogniowych na przykładzie ziem Królestwa Polskiego, na którą składały się przedstawienia amatorskich teatrów strażackich, występy strażackich orkiestr i zespołów śpiewaczych, odczyty popularyzujące twórczość literacką polskich autorów, organizacja koncertów. Niezwykle ciekawy fragment tego rozdziału dotyczy działalności wydawniczej związanej z ukazywaniem się fachowej prasy strażackiej, a co się z tym wiąże – czytelnictwa tej prasy oraz zakładania bibliotek, co dobitnie świadczy o świadomości braci strażackiej dotyczącej istotnej roli edukacyjnej tych placówek.

W publikacji omówione zostały także losy straży pożarnych w niepodległej Polsce, w przededniu wybuchu II wojny światowej oraz w okresie niemieckiej i radzieckiej okupacji. Nie zabrakło też refleksji o powojennej rzeczywistości ochotniczych straży, w tym tej dotyczącej braku jej nowych, młodych członków.

Publikację wzbogacają liczne fotografie, w tym archiwalne, oddające ducha dawnych dziejów i pracy braci ogniowej. Cenną wskazówką dla badaczy tematu jest bibliograficzny wykaz źródeł i opracowań, na które powołuje się ksiądz dokumentalista.

Przygotowanie niniejszej publikacji wiązało się z ogromnym trudem spenetrowania i przeanalizowania wielu źródeł dotyczących bogatej działalności straży pożarnych. Wielkie ukłony dla pracy księdza Andrzeja Zakrzewskiego i oby pasja badawcza Go nie opuszczała, co pozwoli nam cieszyć się kolejnymi wartościowymi publikacjami Jego pióra. Książka jest cennym wkładem nie tylko do dziejów straży pożarnych terenu diecezji płockiej, ale także wskazówką dla innych organizacji czy instytucji by swoją historię utrwaląc zarówno poprzez zdjęcia, jak i kroniki, zapiski, a wreszcie publikacje książkowe.

Ksiądz Andrzej Zakrzewski od 2004 r. jest proboszczem parafii Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Tłuchowie, dziekanem dekanatu tłuchowskiego, duszpasterzem strażaków i członkiem Rady Ekonomicznej Diecezji Płockiej, członkiem Diecezjalnej Rady Duszpasterskiej i Diecezjalnej Rady Wydawniczej oraz kanonikiem gremialnym Kapituły Kolegiackiej Pułtuskiej. Tematyka braci strażackiej i ruchu strażackiego najbliższa jest sercu księdza dokumentalisty, jednak nie można zapominać o innych cennych publikacjach, które wzbogaciły wiedzę dotyczącą dziejów ziemi sierpeckiej czy tłuchowskiej. Były to m.in. *Przewodnik po dekanacie sierpeckim* (Płock 2004), *Goleszyn wczoraj i dziś 1971–2003* (Goleszyn 2003), *Od szkółki wiejskiej do gimnazjum* (dotyczące placówki oświatowej w Susku, Płock 2003), *Samorządowa gmina Sierpc* (Goleszyn 2002), *Przewodnik po dekanacie tłuchowskim* (Płock 2005), *W przyjaźni ze św. Florianem: straż pożarna w powiecie sierpeckim* (Płock 2018). Z inicjatywy księdza wydawany jest także periodyk „Tłuchowskie Zeszyty Historyczno-Społeczne”.

INFORMACJE O KSIĄŻCE

ks. Andrzej Zakrzewski, *Sieć ochotniczych straży pożarnych w diecezji płockiej*, 417 s., il., Płocki Instytut Wydawniczy, Płock 2020.

Magdalena Staniszewska

Magdalena Staniszewska, mgr, absolwentka Informatyki i Bibliotekoznawstwa na UMK w Toruniu, regionalistka, autorka publikacji o tematyce Sierpc i ziemi sierpeckiej, w tym monografii „Sierpeckie szkolnictwo i oświata od IV wieku do pierwszej połowy XX wieku” (Sierpc 2014), pracownik Miejskiej Biblioteki Publicznej w Sierpcu, członek Towarzystwa Naukowego Płockiego, wiceprezes Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Sierpeckiej.

Magdalena Staniszewska, MA, graduate in Scientific Information and Library Studies of the NCU in Toruń, regionalist, author of publications on Sierpc and Sierpc Area issues, including the monograph “Sierpeckie szkolnictwo i oświata od IV wieku do pierwszej połowy XX wieku” (Sierpc 2014), an employee of the Municipal Public Library in Sierpc, member of the Płock Scientific Society, vicepresident of the Sierpc Area Appreciation Society.